

L'eficàcia i l'eficiència de l'estat del benestar en la reducció de la desigualtat

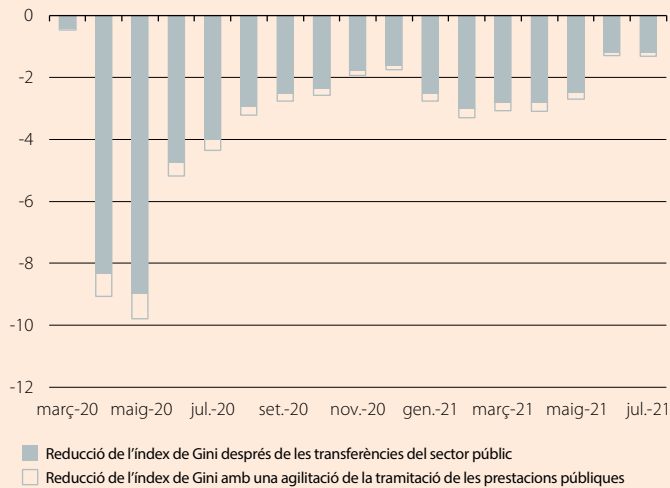
Malgrat que la tempesta provocada per la COVID-19 encara no ha acabat, ja podem analitzar l'impacte de la resposta de les Administracions públiques (AP) sobre la desigualtat salarial. Les transferències públiques als treballadors en EERTO o als aturats van esmorteir la caiguda dels ingressos de molts treballadors, però fins a quin punt van esmorteir l'augment de la desigualtat? Les dades internes de CaixaBank ja permeten respondre aquesta pregunta i permeten també estudiar les implicacions d'una major eficiència en la gestió d'aquestes prestacions.

L'estat del benestar va mitigar la major part de l'increment de la desigualtat

L'actuació de les AP va jugar un paper importantíssim en aquesta crisi. Durant els mesos més durs de la pandèmia, l'abril i el maig de l'any passat, les prestacions d'atur i, sobretot, les transferències realitzades a treballadors que estaven en EERTO van esmorteir el 80% de l'increment de la desigualtat salarial.¹ En els últims mesos, la crisi generada per la pandèmia s'ha moderat, però, així i tot, entre l'abril i el juliol d'enguany, les transferències públiques encara compensaven al voltant del 56% de l'augment de la desigualtat salarial.

Impacte de l'estat del benestar sobre la reducció de la desigualtat i millores en la seva eficiència *

Variació en l'índex de Gini (p. p.)

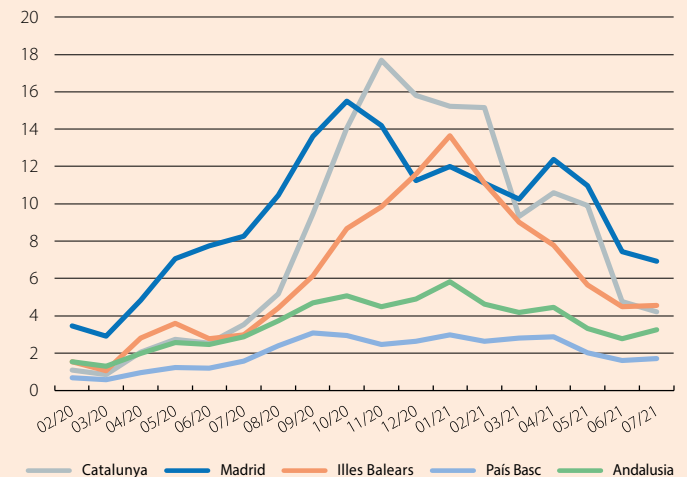

Notes: * El gràfic mostra la diferència entre l'índex de Gini després i abans de les transferències del sector públic. Simulació de l'impacte d'una tramitació dels subsidis d'atur el 5% més àgil en nombre de dies sobre la reducció de la desigualtat. Impacte estimat a partir d'una regressió de les diferències entre Gini després i abans de les transferències en funció dels dies de tramitació d'un expedient d'atur, després de controlar per les restriccions de mobilitat, pel percentatge de població urbana i pel mes. Per a més detalls sobre l'estimació, vegeu Aspachs, O. et al. (2021), «Real-time inequality and the welfare state in motion: evidence from Covid-19 in Spain», *Economic Policy*, de pròxima publicació.

Font: CaixaBank Research, a partir de dades internes.

Temps mitjà de tramitació d'un subsidi d'atur pel Servei Públic d'Ocupació *

(Nombre de dies)

Notes: * Temps mitjà de tramitació del procediment de prestacions d'atur del Servei Públic d'Ocupació a cada CA. Mitjana mòbil de 2 mesos del temps mitjà a cada província ponderat per la població.

Font: CaixaBank Research, a partir de dades del Servei Públic d'Ocupació.

Tot això ha representat un esforç enorme per a l'Administració pública, i no solament en termes monetaris. L'increment massiu de sol·licituds de prestacions ha estat molt difícil de gestionar, i, en molts casos, el procés ha allargat els temps de tramitació dels expedients (vegeu el primer gràfic).²

Una major eficiència en la gestió de les transferències públiques tindria un gran impacte

Per reduir la desigualtat no solament és necessari un bon sistema d'ajudes públiques: l'eficiència amb què es gestiona també és clau. Per exemple, si, al novembre del 2020, la tramitació dels subsidis d'atur hagués estat el 5% més àgil en nombre de dies, l'índex de Gini s'hauria reduït en 0,2 punts (vegeu el segon gràfic).^{3,4} O, dit d'una altra manera, si, a Catalunya i a Madrid, el nombre de dies amb què es tramitava una prestació d'atur hagués augmentat la meitat entre els mesos d'octubre i de desembre del 2020, l'índex de Gini hauria augmentat 0,9 punts menys. És una xifra elevada, però cal tenir en compte que aquest efecte fa referència, només, al retard derivat del temps de processament, ja que

1. A l'abril i al maig del 2020, es van registrar augments de l'índex de Gini-pre (sense tenir en compte les transferències del sector públic) d'11 punts. En canvi, l'índex de Gini-post (que té en compte les transferències del sector públic) va augmentar en 2,3 punts.

2. El 2019, el temps mitjà de processament d'un subsidi d'atur a Espanya era d'1,22 dies.

3. Alternativament, un augment de l'1% dels casos resolts en menys de 15 dies reduiria el 9,2% la diferència de desigualtat abans i després de les transferències.

les persones amb dret a rebre una prestació acaben percebent els endarreriments. De tota manera, això il·lustra l'impacte que pot tenir una major eficiència de l'Administració pública. Reduir el temps de processament dels subsidis d'atur, per exemple, mitjançant una major digitalització dels serveis públics d'ocupació, té un impacte directe i elevat sobre el benestar de les famílies.

Una major acció de l'estat del benestar a l'hora de reduir la desigualtat augmenta la participació política

Un millor funcionament de l'estat del benestar també pot tenir implicacions en altres terrenys, com la política. N'hi ha prou amb un exemple: analitzem si la reducció de la desigualtat que van propiciar les transferències públiques va tenir algun impacte sobre les eleccions autonòmiques de Galícia i del País Basc del juliol del 2020. Els resultats són molt clars: a les poblacions en què l'estat del benestar va esmoreir més l'augment de la desigualtat va haver-hi una major participació electoral.⁵ D'altra banda, el vot al partit governant va estar penalitzat a les poblacions on va ser més necessària l'acció de l'Estat per reduir la desigualtat. Els dos resultats mostren la relació entre la resposta pública a la crisi i el vot en les eleccions.

A la majoria de països desenvolupats, passaran anys abans que puguin conèixer, de manera fiable, l'impacte de la crisi sobre la desigualtat salarial i sobre l'efectivitat de les mesures adoptades pel sector públic. A Espanya, en canvi, ja se sap que la resposta pública ha estat importantíssima, efectiva i amb implicacions en múltiples dimensions. Espanya pot presumir de ser el primer país a nivell mundial que disposa d'aquesta mena d'informació. Si, a més a més, s'incorpora a la presa de decisions, l'efectivitat del sector públic pot augmentar molt més.

*El Dossier «Per una recuperació menys desigual» ha estat elaborat per:
Oriol Aspachs (CaixaBank Research), Ruben Durante (ICREA-UPF, IPEG i Barcelona GSE),
Alberto Graziano (CaixaBank Research), Josep Mestres (CaixaBank Research),
Jose G. Montalvo (UPF, IPEG i Barcelona GSE) i Marta Reynal-Querol (ICREA-UPF, IPEG i Barcelona GSE)*

4. Per poder arribar a aquesta conclusió, hem fet una regressió a nivell regional de la reducció de la desigualtat a causa de les transferències públiques (Gini-pre/Gini-post) mes a mes en funció del temps de processament d'una prestació d'atur, controlant per les restriccions de mobilitat, pel percentatge de població urbana, per la composició sectorial i pel mes:

$$\ln(\text{GiniPre}_{i,t} - \text{GiniPost}_{i,t}) = \gamma_0 + \sum_{j=1}^J \gamma_j X_{ijt} + \pi_{i,t}$$

Per a més detalls sobre la metodologia utilitzada, vegeu Aspachs, O. *et al.* (2021), «Real-time inequality and the welfare state in motion: evidence from Covid-19 in Spain», *Economic Policy*, de pròxima publicació.

5. *Ibidem*, per a un resultat detallat, així com per a l'especificació completa de l'anàlisi.